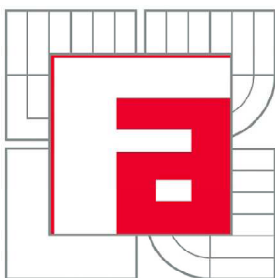

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA ARCHITEKTURY
ÚSTAV NAVRHOVÁNÍ V.
FACULTY OF ARCHITECTURE
DEPARTMENT OF DESIGN V.

“NOVÁ NÁBŘEŽÍ – SKRYTÝ POTENCIÁL ŘEKY SVRATKY V BRNĚ“

"NEW WATERFRONT - THE HIDDEN POTENTIAL OF THE RIVER SVRATKA IN BRNO TOWN"

DIPLOMOVÁ PRÁCE
MASTER'S THESIS

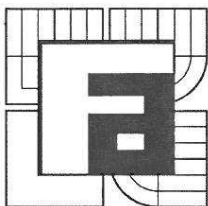
AUTOR PRÁCE
AUTHOR

Bc. LENKA DUBSKÁ

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

Ing. arch. LUBOŠ FRANTIŠÁK, Ph.D.

BRNO 2013

Vysoké učení technické v Brně

Fakulta architektury

Poříčí 273/5, 63900 Brno 39

Zadání diplomové práce

Číslo diplomové práce:	FA-DIP0007/2012	Akademický rok:	2012/13
Ústav:	Ústav navrhování V.		
Student(ka):	Bc. Lenka Dubská		
Studijní program:	Architektura a urbanismus (N3501)		
Studijní obor:	Architektura (3501T002)		
Vedoucí diplomové práce:	Ing. arch. Luboš Františák, Ph.D.		
Konzultanti diplomové práce:			

Název diplomové práce:

“Nová nábřeží – skrytý potenciál řeky Svratky v Brně“

Zadání diplomové práce:

Na základě teoretických východisek a závěrů z předchozí semestrální práce navrhnete možnou strategii pro rozvoj vybraných částí území s nábřežím v Brně – Horních Heršpicích.

Vypracujte architektonicko - urbanistickou studii nového nábřeží kolem řeky Svratky. Ve městě Brně jsme vytypovali území, které by bylo vhodné k vytvoření městského nábřeží. Co je pro to potřeba udělat? Území je vymezeno ulicemi Hněvkovského, Kšírova a na jihu ulicí Sokolova. Navrhnete zde adekvátní městské formy a městské prostory.

Hlavním motivem řešení bude návrh nového prostorového uspořádání města, vyhledání nových vazeb a možnosti propojení obou břehů s volbou vhodných programů pro tato území. Výsledkem práce má být nejen tvorba kvalitních veřejných prostorů, ale zejména vytvoření podmínek pro jejich vznik.

Rozsah grafických prací:

Vyhodnocení analýz - východiska
Návrh nového konceptu – strategie
Vypracování urbanisticko architektonické studie ve standardním rozsahu
Prověření studie na pracovním modelu 1 : 1 000
Dopracování studie v urbanistických detailech a vizualizacích
Textová část bude průvodcem vaší cesty od konceptu k návrhu

Seznam odborné literatury:

- Jane Jacobs – Ekonomie měst
- Norberg-Schulz, Ch. – Genius loci
- Day Christopher – Duch a místo
- Aktuální odborné časopisy (zejména : AW Architektur + wettbewerb, Baumeister, Casabella, DBZ, Detail, Domus, El Croquis, Project, Quaderns, Topos, WA Wettbewerb aktuell, Zlatý řez, apod.)

Termín zadání diplomové práce: 18.2.2013

Termín odevzdání diplomové práce: 13.5.2013

Diplomová práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a diplomová práce v elektronické podobě.

Bc. Lenka Dubská
Student(ka)

Ing. arch. Luboš Františák, Ph.D.
Vedoucí práce

doc. Ing. arch. Karel Havlíš
Vedoucí ústavu

V Brně, dne 18.2.2013

doc. Ing. Josef Chybík, CSc.
Děkan

PRŮVODNÍ ZPRÁVA

Řešená lokalita se nachází v jižní části města Brna na hranici katastrálních území Horní Heršpice a Komárov. Uprostřed ji dělí řeka Svratka a je vymezena ulicemi Hněvkovského, Sokolova a Kšírova. Celé území zabírá plochu cca 65 ha. To je přibližně stejná velikost, jakou má dnešní historické centrum Brna.

Území je vzdáleno pouhé 2 km od historického centra Brna a již nyní je velmi dobře na město napojeno jak městskou hromadnou dopravou, tak osobní automobilovou. Až po začátek ulice Hněvkovského vede tramvajová linka, zbytek je obslužen autobusovou MHD. Tato trasa je přímým dopravním napojením na Břeclav a Bratislavu, mimojiné také na zájmové oblasti, jako je CHKO Pálava, Mikulov či Lednicko-valtický areál, a v neposlední řadě na nákupní zónu.

Z hlediska tvorby města, jeho zástavby a hustoty je tato lokalita pro růst města Brna ideální. Brno jako druhé největší město ČR jistě předpokládá nárůst počtu obyvatel, potřeb vybavenosti, pracovních příležitostí, služeb, kultury, studentů, seniorů, mladých párů, singles, psů... Je spíše k údivu, že toto atraktivní místo zatím nebylo vytěženo na maximum, protože kromě velkého množství volného a zastavitelného prostoru nabízí jedno další velké pozitivum, a tím je právě řeka Svratka a její nábřeží.

Nábřeží obecně je vedle ulice a náměstí další ze zásadních prvků k vytváření městského veřejného prostoru. Brnem prochází dokonce dvě řeky, nicméně z různých důvodů nejsou jejich nábřeží příliš využívána a většinou slouží jako trasy pro cyklisty, případně je přístup k nim zabráněno zcela. Tato lokalita se jeví jako jedno z posledních míst ve městě, kde by se nábřeží dalo upravit do městské podoby, tak aby lidé přítomnost řeky vnímali, viděli a aby ji dokonce vyhledávali.

Nabízí se porovnání s jinými rozvojovými plochami v Brně, které se většinou nachází na samém okraji města. Bydlení se tam buď blíží spíš venkovskému modelu, nebo jsou na těchto místech naopak vybudovány velké bytové komplexy samy pro sebe a ve většině případů bez dostatečné vybavenosti, služeb a dopravní infrastruktury.

Snahou této práce je ukázat možnost využití tohoto území s obrovským potenciálem, která umožní vznik kvalitní městské struktury s dostatečnou diverzitou funkcí, prostorů, tvarů a hmot, zároveň však nenaruší jedinečný charakter místa.

Řešená lokalita má ideální polohu vůči důležitým dopravním tahům i vůči brněnskému letišti v Tuřanech. Směrem dále na jih se sbíhají obě řeky, podél vody zde pokračuje také velmi oblíbená cyklostezka a přímo u dálnice D2 je další atraktivní lákadlo - nákupní zóna. Toto všechno způsobuje, že ulice Hněvkovského je velice vytížená, silnice je čtyřproudá a rozhodně tímto nevytváří příjemné prostředí pro chodce.

Tato práce vychází z jednoho z nových konceptů územního plánu (viz další strana), který dopravní situaci řeší odklonem na obchvat, plánovaný na východní straně od ulice Hněvkovského.

Lokalita se také nachází poblíž velmi diskutovaného brněnského "Jižního centra", návrh počítá s přesunem vlakového nádraží a úpravy funkční i prostorové z této koncepce přímo vycházejí.

Jak lze pozorovat i na mapě, velice se liší míra zastavěných ploch směrem od centra města k okrajovým částem. Zatímco na severní a západní straně neustále pokračuje výstavba (například Řečkovice, Bystrc), jih Brna zůstává poněkud opomenut, ačkoli právě toto místo by mohlo

nabídnout na jedné straně atraktivní bydlení, na straně druhé již vybudovanou infrastrukturu, nabídku pracovních příležitostí, dobrou dopravní dostupnost a... přítomnost vody. Jiná taková místa již v Brně nejsou.

CO DEFINUJE LOKALITU? - VSTUPNÍ FAKTORY

Město Brno se nerozvíjelo směrem od centra stejně, proto jižní části města chybí charakteristická městská hustá zástavba. Komárov i Horní Heršpice fungovaly jako samostatné oddělené celky, nyní jsou s centrem propojeny městskou hromadnou dopravou, nicméně pocitové napojení chybí. Od území Štýřic na západě je území odděleno širokým kolejištěm a naopak směrem na východ už se nacházejí spíše volné nezastavěné plochy.

Ze severní strany je definováno železničním koridorem, který je velice výrazným prvkem vizuálním i provozním. Vzhledem k chystané změně koncepce dopravy v Brně se dá předpokládat, že tato trať již nebude sloužit svému původnímu účelu. A potom může buď nadále tvořit bariéru, nebo se může do městského života zapojit a podpořit jej. (Druhá varianta je správně.)

Z východu a západu je území vymezeno plochami pracovních aktivit, komerce a lehkého průmyslu. Tento faktor bereme jako pozitivní vzhledem k již vybudovanému zázemí pracovních příležitostí.

Další vstupní faktor tvoří řeka, která lokalitu výrazně půlí. V současné době představuje lákadlo pro cyklisty a místo sportovních aktivit, v ideálním případě bude v budoucnu fungovat jako plnohodnotný prvek veřejného prostoru, nikoli jako bariéra.

Velmi silným prvkem je i doprava, především ulice Hněvkovského, která se svými čtyřmi vytíženými proudy funguje téměř jako nepřekročitelná hranice.

A CO S TÍM? - STRATEGIE

Na tomto místě s poli, skleníky a malou ZOO by bylo prospěšné vytvořit kvalitní městskou strukturu, která bude fungovat. Využije se stávající potenciál a tím jsou:

pracovní příležitosti,

atraktivita místa,

dobrá lokalizace,

řeka a nábřeží,

výhledy na městské dominanty,

zeleň.

Volné plochy se stanou zastavitelnými, otevře se přístup k řece při zachování dostatečné bezpečné vzdálenosti zástavby od případného rozlivu a obě strany nábřeží budou propojeny. Koridor železniční dopravy bude využit jako pás zeleně a bude obestaven z obou stran rodinnými domy s drobnou komercí.

Sportoviště na východní straně řeky budou zatím zachována a jejich případná transformace na městskou zástavbu by byla řešena ve druhé etapě.

JAK TO BUDE VYPADAT? - STRUKTURA

Organizace struktury a provozu je definována již zmíněnými vstupními faktory, velikost bloků a jejich koncepce vychází z osvědčených a fungujících příkladů historickým kompaktních městských jader.

Paralelně s řekou prochází územím nově navržená městská třída, která zároveň slouží jako trasa tramvajové MHD. Díky plánovanému obchvatu se z ulice Hněvkovského stane další městská třída se smíšenou obytnou funkcí a komerční vybaveností. Proto je v rámci projektu počítáno také se zástavbou lemující tuto ulici.

Mezi městskou třídou a nábřežím vzniká hlavní prostor dění a aktivit, do tohoto těžiště byla navržena dvě náměstí, která jsou vzájemně propojena pěší třídou a jejichž charakter by měl být lehce odlišný. Náměstí jsou lehce dostupná z městské třídy a spojená dvěma mosty s protější stranou řeky. Návrh se snaží vytvořit ulice a prostředí příjemné pro lidi, to znamená, že veřejný prostor není jen mezičasem mezi překonáním trasy z bodu A do bodu B, ale samotná tato trasa se možná stane cílem cesty.

Struktura se snaží být neuniformní, v blízkosti centra je zástavba hustější a domy vyšší, směrem k okraji klesá hustota zastavění i obyvatel, proto je na jižním okraji území navržen model bydlení po vzoru severských měst, kdy komunita lidí obývá menší domky, mají společné náměstí a svoji společnou klubovnu. Domy a život v nich se otáčí k sobě navzájem čelem.

NAVRŽENÁ ÚPRAVA KORYTA - Tato úprava je navržena jako prvek protipovodňové ochrany a spočívá v rozšíření koryta a především pak změně jeho tvaru. Na obou březích řeky je nyní vzrostlá zeleň, která místu dává typický charakter, z tohoto důvodu je třeba zásahy provádět co nejšetrněji. V návrhu je počítáno s protipovodňovou úpravou také výše na toku Svratky, která je ostatně zmiňována v tzv. Generelu odvodnění města Brna.